

terlijk zijn op en het is gestaan, de pastoor en onzer, oedeeren, nu, daar sedert 14 ag."

dat men estuurs

scriba zijn a, en juist fond, het nken over t le vooraf voogd van meerd, en leren geen ordurende statceren." Ganderh. met Papa is" J. van die toe-proken, en e aanvrage certificaat, le onmogel-kerand zal ook door og zooveel

neerd, was mbout ont- monsieur r niet ver- weinig ge-ide Gander-avocat van

de melden" dag uitstei, con worden, kind naar neemt des m afgestane t, pg. 193), lagsmorgens r storing te

makte rust, niets vonden surs, en ook ontruiming msdags), de nd gemaakt, een Officier i daar pro- Doeveren! Scholte niet; p 26 Maart, hebben zij n Eerw. tot zich aan dit en aan met doch dat hij diten te ver-

K. B.

italien jaren zet, had ook nan grooten leefde toen zij breede ig — bij de niet te ver- nu in zijn zen, ook die nan van het rvoor niet in ale aandacht het geen be-volle attentie

zeemansboek 2, een preek- d op de vis- blz. 144 een pman, die in iden schepen Noachs ark", lang, 20 voet

stond onder- Naderhand,

toen het eenmaal in de vaart was, bleek echter, dat het schip 1/3 meer aan lading vervoeren kon dan een vaartuig van gelijken inhoud en sneller zeilde zonder zich van een grootere equipage te moeten voorzien.

Een schip dus, dat economisch aan alle eischen voldeed.

Een soortgelijk verhaal bestaat van Pieter Jansen, eveneens uit Hoorn, waarbij het jaar 1609 genoemd wordt. Dit vaartuig zou dan vóór dat de Staten-vertaling uitkwam reeds zijn gebouwd. Of deze beide verhalen identiek zijn kan ik niet nagaan. Er hebben trouwens meer modellen van de ark bestaan.

In het boekwerk van „Van Yk“ (1697)¹⁾ worden „verscheidene gevoelens“ aangaande de arke Noachs neergelegd. We noemen o.a. het model van Wilhelm Goeree, De Neurenberger Kroniek, Lira-nus, e.a.

Men kan veilig aannemen, dat de oorspronkelijke ark het grootste vaartuig van zijn tijd geweest is en ook het grootste schip van hout vervaardigd, dat ooit is gezien. Daar was de „Syracusa“ uit 264 v. Chr., een schip dat voor het grootste uit de Oudheid wordt gerekend, klein bij. Want om een drijvende woning als de ark van dergelijk abnormaal groote afmetingen en dan van hout te moeten maken, was en is nog een vraagstuk, dat zeker ook in onzen tijd zijn moeilijkheden zou meebrengen. Noach heeft in alle opzichten getoond een Meester in den Houten Scheepsbouw te zijn. Het onderling verband, de verdeling, het plaatsen der gewichten ten opzichte van het zwaartepunt van het schip, zijn alle problemen geweest, waarvan Noach zich rekenschap heeft moeten geven en die een bijzonder licht op zijn tijd werpen. Alleen reeds het vraagstuk van water, voedsel en bagage voor mensch en dier en dat voor langen tijd, bracht zijn moeilijkheden. En nu denk ik niet in de eerste plaats eraan, welke hoeveelheden hij moest medenemen, maar meer nog aan de berguimten, waar die zich bevonden en hoe de stabiliteit van het schip werd toen de voorraden minderden.

De eerste wereld moeten we dan ook niet primatief zien, maar op een hoog technisch peil. Ook al zou Noach, evenals Bezaaleel en Aholiab bij den tabernakel (Exodus 31), door bijzondere voorlichting van den Heiligen Geest zijn ark gebouwd hebben, dan nog heeft hij van de hem ten dienste staande middelen — zij het op geweldige wijze — gebruik gemaakt. Tot die middelen behoorde 't hout en zijn bewerking, spijkers, bouten, pik, teer, touw-werk, gereedschappen, glas, koper, ijzer enz. Van al die zaken had men toen reeds kennis.

Wanneer een schip zal worden ontworpen, is de eerste vraag naar het soort van vaartuig dat moet worden gebouwd; zoo doet de Bijbel ook „Maak U een ark“, zoo luidt Gods opdracht. Noach moest niet ontwerpen een vaartuig dat van masten, zeilen en roer voorzien was. Maar een woonschip, dat als verblijfplaats moest dienen voor hem en de zijnen en talrijke dieren en dan voor onbepaalde tijd. Het moest een reddings-schip zijn, dat ontkoming bood en veiligheid tegen den zondvloed. Maar overigens onstuurbaar, drijvende waar wind en golven het heenvoeren.

Vervolgens deelt de Bijbel mee waarvan die ark moest worden gemaakt, n.l. „van goferhout“. Welke houtsoort precies bedoeld wordt is niet bekend. De meeste uitleggers denken hier aan een soort dennenhout. Ingenieur de Rooy in „Calvinistisch Weekblad“, 20 Dec. 1935, meent Cypressen- of pijnboomhout te moeten lezen, „zeer sterk, gemakkelijk te bewerken en zeer goed bestand tegen invloeden van water en wind“.

Merkwaardig is dat alles van één soort hout gemaakt werd, ook de dekken.

Nu wordt verder iets van het inwendige der ark verteld. „Kamers“ moeten er in gemaakt worden. Dit gegeven behoort nog steeds tot het soort van vaartuig. Met „kamers“ kunnen moeilijk anders bedoeld zijn, dan de verblijven voor Noach en zijn gezin, de stallen, kooien, alle voorzien van licht en lucht. Dan de ruimen en magazijnen, bewaarplaatsen voor proviand en water. Ventilatie en afvoer waren vraagstukken op zichzelf.²⁾

We krijgen eenige voorstelling wat voor reuzen-gevaarte die ark geweest moet zijn.

Met het doel voor oogen schenkt God eerst aandacht aan de veiligheid. Alvorens afmetingen, verdeling en andere bijzonderheden te geven vestigt God Noachs aandacht erop vooral te zorgen, dat de ark niet lekte. „Gij zult die bepeken van binnen en van buiten met pek.“ D.w.z. de naden in de deelen en huldplanken werden ge-breeuwd. Bij dit breeuwen of kalfaten gaat men als volgt te werk: Van uitgeplozen touwwerk wordt de eerste draad in de naad gelegd en daarna met behulp van een klamaai-ijzer zoo diep inge-dreven, dat het bijna tegen de spanten aandrukt. Daarna een tweede- en een derde draad. Vervol-gens wordt de overgebleven ruimte met kokende pek gedicht. Deze maatregel zorgt niet alleen, dat

de naden goed sluiten, maar verhoogt de sterkte van den romp. Goed breeuwwerk is zeer belangrijk voor een houten schip, of schip met houten deken; het verhoogt den levensduur, maar het eischt vooral in warme streken voortdurend toezicht. Dat de ark zoowel van binnen als van buiten bepekt moest worden wil zeggen, dat niet alleen de buitenhuid en het bovendeck, maar ook de tusschendecken ge-breeuwd werden.

In het 15de vers volgen dan de afmetingen: 300 ellen lang, 50 ellen breed en 30 ellen hoog. De el is gelijk lengte van den onderarm gemeten tot den top van den middelvinger. Eenig nadere beschouwing over de afmetingen van de ark geeft de volgende verhouding: Lengte tot breedte als 6:1, hoogte is 2/3 van de breedte.

Vergelijkt men deze cijfers met veler onzer Oost-Indië-vaarders uit de 17e, 18e en eerste helft 19e eeuw, dan steekt de ark overwegend gunstig daar-bij af. Genoemde Nederlandsche schepen hadden dikwijls hun verhouding van lengte tot breedte als 4:1. Hoogte 2/3 van de breedte komt met de ark overeen.

Wanneer we de el op 55 c.M. rekenen, krijgen we de afmetingen in meters uitgedrukt aldus: lengte 165 M., breedte 27,50 M., hoogte 16,50 M. Vergelijkt men deze opgave met moderne schepen, dan had de ark bijna de lengte van de „Baloeran“ der Rott. Lloyd, terwijl de breedte die van de „Nieuw Amsterdam“ overtreft. Deze groote breedte vindt mede haar oorzaak in de hoogte van de ark. Men kan zich nu eenigszins indenken welk een geweldig casco dit moet geweest zijn. En dan voor die tijden. Stelt men haar voor als een recht-hoekig parallelipedum, dan was haar inhoud 27.544 ton bruto register (1 br. reg. ton: 2,83 M³). In dat geval dus groter dan de „Rotterdam“ van de Holl. Amerika Lijn.³⁾

Er bestaat een oude formule, die bij benadering tamelijk nauwkeurig aangeeft wat een schip, uitge-drukt in lasten, laden kan. Men vermenigvuldigt lengte maal breedte binnenwerks maal holte (waarbij iets afgaat voor dekbalken) tot de kiel, in Amsterdamsche voeten gemeten en deelt de uit-komst door 325, (1 Amst. voet 0,283 M.). Het re-sultaat is dan ongeveer 8400 last, geeft ± 19.000 ton (1 ton = 1016 K.G.) voor gewicht aan lading.

Aan de hand van deze cijfers, die men steeds bij benadering nemen moet, krijgen we toch een vrij goede voorstelling van de geweldige afmetin-gen die de ark moet hebben gehad.

Dit vaartuig is onder leiding van Noach ge-bouwd. Daarvoor heeft hij stapelblokken neer-gelegd, zooals thans nog gebruikt worden. Een overdekte werkplaats is aangebracht tegen het branden van de zon. De kiel is gelegd in de richting Oost-West, zooals bij houten scheepsbouw moet worden gedaan. Het is of het in onzen tijd plaats heeft en niet duizenden jaren daar-tusschen liggen. Zoo komt het Bijbelverhaal vlak voor ons te staan.

Het 16de vers levert voor een goede verklaring haast onoverkomelijke moeilijkheden op.

„Gij zult een venster aan de ark maken, en zult haar volmaken tot een el van boven.“

Prof. Aalders in „Korte verklaring en verta-ling“, Genesis, deel I, leest voor „venster“... „dak“. Op blz. 207 zegt de hoogleraar, dat het Hebreeuwsche woord door „dak“ vertaald nergens anders in het O.T. voorkomt. „De beteekenis van „dak“ wordt hieruit afgeleid, dat er in verwante talen een overeenkomstig woord wordt aangetroffen, dat „rug“ beduidt... De rug nu van de ark kan niet anders zijn dan het dak.“

De Amsterdamsche Oud-Testamenticus brengt mij door deze verklaring op een idee, dat mogelijk voor een voorstelling van zaken in aanmerking zou kunnen komen.

Aan boord van een schip spreekt men eigenlijk nooit van een dak, want ieder dak vormt weer een dek. Zoo kan b.v. het dak van promenade-dek weer het slopendek zijn. Nu kan men onder den rug van het schip verstaan — een woord dat eigenlijk zelden of nooit gebruikt wordt — de platte onderkant, tusschen de buiken. In de Oud-heid kende men wel de ruggegraat van een schip, eigenlijk noemt men dat zoo nog, n.l. de kiel, en de spanten: ribben. Zou het nu niet mogelijk wezen, gezien de vertaling van Prof. Aalders, dat men vers 16a aldus leest:

Gij zult een ruggegraat, bedoeld wordt dan de kiel, van de ark leggen en zult de spanten op-trekken tot een el van boven. D.w.z. tot aan het bovendeck. De elshoogte daarboven is dan mogelijk een open reeling geweest, precies zooals thans nog. In ieder geval heeft de ark spanten gehad, want het zou onmogelijk zijn een dergelijk vaar-tuig zonder deze opslingers te bouwen.

Vervolgens moet Noach in de zijde een deur maken. Het best kunnen we ons dat voorstellen zooals bij passagiersschepen beneden in het schip, niet ver boven de waterlijn, openingen met dubbele deuren zijn die toegang tot de boel geven. Men ziet het ook wel bij schepen die transporten van vee en paarden overbrengen.

Tenslotte zal de ark drie dekken krijgen: twee tusschendecken en het bovendeck.

Zoo gezien heeft de ark niets van een legen-darisch vaartuig uit ver vervolgen eeuwen, maar

is het een woonschip geweest, groots van opzet, van goede constructie, geheel geschikt voor het doel, dat het beoogde.

W. E. VAN POPTA.

1) Cornelis van Yk. De Ned. Scheepsbouwkonst Open gesteld, pag. 2. Zie ook Platenatlas E. v. Konijnenburg.

2) Om op de oude zeilschepen de stiklucht in de beneden-dekken te verdrijven brandde men wel zwavel. Van 1770 — zoo lang zijn deze dingen pas — reinigde men de lucht door het branden van jeneverbessen en kruit. Eerst in 1745 werden op voorstel van vice-admiraal Schrijver ventilators op de Ned. oorlogsschepen aangebracht en kranen voor den afvoer van bedorven water.

3) Heeft de ark van onderen eenigszins ronde kanten (kimmen) gehad, dan wordt de inhoud wat kleiner.

Hoe men in Zuid-Afrika denkt over het niet-begeeren van een zaden hoogleraar.

In „Die Kerkblad“ (Zuid-Afrika) schrijft de redacteur ds J. V. Coetzee:

Na lang bespreking het sinode met een stem meerderheid besluit om „tans (op die oomblik) nie oor te gaan tot die benoeming van 'n sesde hoogleraar nie.“ Hierdie saak bly dus nog wel op die program.

Ek moet eerlik bekennen dat ek sommige van die argu-mente op die sinode teen die aanstelling van 'n sesde hoogleraar in Kampen nie kan verstaan nie, vername-nlik die argument dat die Skool moet volstaan met wat strik noodsaaklik is. As kerke oor die mid-dele sou beskik om meerdere hoogle-raars aan te stel, kan ek waarlik nie sien waarom dit nie sou mag gebeur nie.

Wij in Nederland begripen 't ook niet allen, ds Coetzee. Wij verstaan wel, dat als men aan de Vrije Universiteit zou hebben aangeboden, wat thans voor Kampen be-schikbaar gesteld was, men daar zou hebben dankgezegd voor het bewijs van vriendschap, 'en trouw. Maar als het voor Kampen is, dan werken sommigen tegen. De kruik gaat lang te water. Maar eens breekt ze.

Ds Coetzee vervolgt:

Ons in Suid-Afrika het altyd uitgegaan van die standpunt, dat selfs die beste wat ons met ons swakke kragte aan opleiding vir toekomstige bedienaars van die Woord kan verskaf, nog nie goed genoeg is nie. En ek wil slegs vertrou dat die argument dat die Teol. Skool in Potchefstroom beperk moet word tot wat strik noodsaaklik is, hier onder ons nooit sal ge-hoor word nie. Ons beskou dit noodsaaklik dat die opleiding wat aan die aankomende dienaars van die Woord verskaf word, so goed moontlik moet wees. As ons in Suid-Afrika oor die middele sou beskik om ses of selfs sewe hooglerars aan die Skool te benoem, dan sou ons seker nie tot more wagnie.

Dat is ook heel gewoon. Maar we zijn hier in Neder-land. Kampen mag niet zich vrij ontplooiën, en de ijver, die elders dankbaar erkend zou worden, wordt hier tot schuld soms aangerekend.

Hoe men in Zuid-Afrika over het promotierecht denkt.

Ds J. V. Coetzee schrijft in hetzelfde blad:

Toe ek die debatte oor die saak van die promotiereg van Kampen lees in die Nederl. kerklike pers, het ek in stilte die Here gedink dat Hy in sy goeie voorsienig-heid ons in Suid-Afrika van hierdie felle stryd ver-skoon het; dat ons sodanige stryd hier nie ken nie en dat die oplossing van hierdie vraagstuk vir ons in Potchefstroom soos 'n ryk vrug in die skoot geval het. Ek het die Here gedink dat Hy ons so bevoorreg het dat ons hier nie die stryd ken oor die vraagstuk van kerklike universitêre opleiding nie; dat die kwessie van promotiereg deur profs aan ons Teol. Skool ons nie beroer nie; dat ons kerklike en universitêre oplei-ding besit in die innigste harmonie met mekaar en dat die weg vir studente van die Teol. Skool klaar ge-open is om onder leiding van die profes-sore aan die Teol. Skool ook te promoveer tot Meesters en Dokters in die Godge-leerdheid. En dit alles het ons deel geword sonder stryd en sonder skokke.

In Zuid-Afrika wrijft men de oogen uit.

Ds J. V. Coetzee schrijft verder in „Die Kerkblad“:

Ons wil nie die argumente van die voor- en teen-standers van die promotiereg van die Teol. Hogeschool herhaal nie. Een van die argumente het ons egter opgeval en ook bevrees. Dit is afkomstig van prof. dr. H. H. Kuyper wat 'n teenstan-der van die saak is. Hy het o.a. ook die argument ge-bruik dat, as die sinode van Sneek aan Kampen die promotiereg gee, dan sou die Gerof. Kerke van Neder-land die eerste wees wat hierdie reg aan hul oplei-dingsskool verskaf. En dan kan daar nie gesê word nie dat die Teol. Skole in Suid-Afrika en Noord-Ame-rika dit nie mag hê nie. Dan sal daardie jonge manne ook nie meer na Nederland kom om te promoveer nie en dit sal tot gevolg hê dat die invloed van die Neder-lands Gereformeerde teologie in die buitenland ge-breek word.

Ons kon nie help om ons o.a. n.b. tjetjie uit te vrywe toe ons hierdie argument lees nie en nog 'n slag die kyk of ons reg ge-lees het. Aan die Calvin College van Grand Rapids word al lankal die graad van M. Div. aan studente verleen en word daar geleentheid gegee vir verdere studie aan net wat strik noodsaaklik is vir die opleiding tot pre-dikant. En wat die Teol. Skool van Potchefstroom betref, hoewel die Skool self nie die promotiereg besit nie, is die profs aan die Teol. Skool al lankal deur die Kerke alhier in die ge-

leentheid gestel om die promosiereg uit te oefen. Hulle vorm n.l. saam met prof. J. C. van Rooy en H. G. Stoker die fakulteit van Teologie aan die Potchefstroomse Universiteitskollege wat nie alleen die graad Baccalaureus Divinitatis, maar ook die graad Magister Divinitatis en Doctor Divinitatis toeken. Soets sou nie moontlik gewees het nie, as die Geref. Gemeentes in Suid-Afrika nie daartoe besluit het nie om die profs. aan die Teol. Skool die geleentheid te gee om op te tree as fakulteit vir Teologie aan die Potch. Universiteitskollege.

Zijn oogen uitwrijven — dat doen we ook in Nederland af en toe nog wel eens, al zijn we daar al heel wat gewend in den strijd.

Het kruisteken in de kerk.

Uit „Het Kerkblad“ der z.g. „Geref. Kerken in Hersteld Verband“:

Naar ik in het maandbladje van onze gemeente te Amersfoort lees, is daar nu ook evenals in verscheidene van onze kerkgebouwen, een kruisteken in de kerk aangebracht.

De Hergreen, de pastor loef, zegt er van: Ik geloof dat het niet meer nodig is te zeggen, dat dit niet Rooms is. Rooms is niet de aanwezigheid ervan in de kerk, maar de aanbidding, verering ervan, het knielen ervoor en 't kussen van het crucifix.

Het moge de gemeente er elke Zondag aan herinneren, dat wij „een ding voorgenomen hebben te weten onder U dan Jezus Christus en Dien gekruisigd“.

Pluriformiteit of pluraliteit.

Prof. Grosheide schrijft in N. H. Kbl:

Wij bespreken nu nog een andere vraag, omdat die toch met de meningsverschillen samenhangt. De vraag is, wat is beter: te spreken van de pluriformiteit of van de pluraliteit der kerk?

Wij merken op, dat dergelijke vragen nooit absoluut te beantwoorden zijn. Elk wetenschappelijk man tracht zijn termen zó te kiezen, dat zij zijn mening zó juist mogelijk weergeven, maar hij slaagt daarin zelden geheel. Het is van meer betekenis, hoe een woord ten slotte wordt gebruikt. In den loop der jaren krijgen de termen hun eigen inhoud. Neem, om een bekend kerkelijk woord te nemen, den term *classis*. Wij allen weten, wat daaronder is te verstaan. Maar die bepaalde betekenis heeft het woord *classis* pas in de kerkgeschiedenis gekregen. Het Latijnsche woord *classis* kon die betekenis niet hebben. En wanneer men bedenkt, dat het woord *schoolklas* of *klasse* geheel hetzelfde woord is als het kerkelijke *classis*, dan ziet men nog beter, dat niet afleiding of oorspronkelijke betekenis, maar gebruik beslissen.

Er is juist in dit geval reden om deze dingen naar voren te brengen. Want het woord pluraliteit is afgeleid van een Latijnsch woord, dat meervoud beteekent. Pluraliteit der kerk zegt naar de afleiding van het woord, dat er een aantal volkomen gelijkwaardige kerken naast elkaar staan, zoals wanneer men spreekt van een aantal mannen. Maar als we ons niet vergissen, zijn de voorstanders van het woord pluraliteit juist bang, dat door het woord pluriformiteit de zonde van de gedeeldheid der kerk niet voldoende uit zal komen en willen ze juist niet van meer gelijkwaardige kerken naast elkaar weten.

Het woord pluriformiteit spreekt naar zijn afleiding van meerdere vormen der kerk, maar laat in het midden, welke die meerdere vormen zijn. Er kunnen verschillen zijn van taal en plaats, maar ook verschillen van kerkregering, of zelfs verschillen in de leer en de handhaving van de leer.

Ik wijs in antwoord op het volgende:

1) M.I. is het ongeoorloofd, te spreken van de pluraliteit der kerk. De kerk is één; er zijn er niet twee of drie of vier, zegt h.v. Calvijn;

2) ik zelf — over anderen behoef ik niet te spreken — heb dan ook bij mijn weten nooit gesproken van pluraliteit der kerk;

3) ik sprak meer dan eens over de pluraliteit van instituten, die zich als kerk aandienen; maar of ze het ook inderdaad zijn, is natuurlijk een andere kwestie;

4) ook de belijdenisschriften spreken van pluraliteit van instituten, die zich met den naam van kerken sieren, maar heel vaak ten onrechte;

5) die belijdenisschriften denken er dus niet aan, te beweren, zoals prof. Grosheide het uitdrukt, dat er een aantal volkomen gelijkwaardige kerken naast elkaar staan;

6) ik zelf denk daar natuurlijk ook niet aan; gelijk wel blijken kan uit wat ik schreef;

Volgende week verschijnt het JAARBOEK

TEN DIENSTE VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND.

Bevat een naamlijst van predikanten en Kerken, necrologie en statistiek, overzicht van zending, Vereenigingsleven, christelijke pers, stichtingen van barmhartigheid, voorts een breedvoerig overzicht over het afgelopen kerkelijke jaar. Een boekwerk van 488 bladzijden. Geeft nauwkeurig antwoord op alle vragen betreffende data en facta van ons kerkelijk leven. Prijs f 1,25 geb. en f 1,00 los.

Bestel het nu bij uw boekhandel of rechtstreeks op postrekening nr 30000 van de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

7) de vrees, dat we inconsequent zijn, schijnt me dus hier niet gegrond, wijl het enkelvoud dat prof. Grosheide bezigt (pluraliteit der kerk) niet voor mijn rekening komt;

8) trouwens, dat het spreken van „een aantal mannen“ hun „volkomen gelijkwaardigheid“ zou insluiten, zie ik niet in; maar in elk geval is dat hier niet verder „zur Debatte“. Ik sprak van pluraliteit van instituten; en dat zij allemaal — hoe dan ook — een institutionaire vorm hebben, is buiten kijf;

9) evenals, dat ze lang niet alle zó zijn geïnstitueerd, als de gereformeerde belijdenis het wil.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Dienste te:

Eefde-Gorssel: cand. J. v. Andel, hulpred. te Scheveningen; G. Leene te Stadskanaal-Pekelderweg; cand. J. Oomkes, hulpred. te Apeldoorn.

Tuist te:

Harmelen: Cand. C. A. Appelo te Montfoort en Cand. L. Moesker te Doorwerth-Heveadorp.

Aangenomen naar:

Doornspijk: Joh. G. Lensink te Glanerbrug.

Benoemd tot Hulpred. te:

Hoogeveen: cand. A. G. Honig Jr. te Kampen. Pease (Dr.): cand. G. Reijenga aldaar.

Twijzel: cand. J. F. Colenbrander te Sinderen.

Afscheid van:

Paesens: J. J. Oranje. Tekst: Hebr. 13:20 en 21.

Intrede te:

Rotterdam, als miss. pred. te Poerboilingo: A. F. J. Pieron.

Tekst: Joh. 20:21.

Overleden:

Te Arnhem is in den ouderdom van 83 jaar overleden ds H. J. Houtzagers, em-predikant bij de Geref. Kerk te Kootwijk.

Te Assen is in den ouderdom van 82 jaar overleden ds A. Geuchies, em-predikant der Geref. Kerken te Mussel.

Overleden:

Te Zeist is 16 Januari in den ouderdom van bijna 60 jaar onverwachts overleden Ds K. Winkelman, Emeritus-predikant der Geref. Kerk van Ede.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Middelbarnis: N. de Jong te 's-Gravenhage-West.

Bedankt voor:

Wormerveer: W. de Ruiter te Dedemsvaart-Lutten.

Afscheid van:

Oud Beijerland: A. Dubois. Tekst: 1 Petr. 5:10 en 11.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Werkendam: M. Hofman te Moercapele.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

's-Gravenhage (vac.-A. B. te Winkel): G. Gerbrandy te Leeuwarden.

's-Gravenhage (vac.-S. van Dorp): K. v. d. Pol te Wierden.

Hellouw: J. v. d. Heuvel te Poortvliet.

Beroepen te:

Metslawier en Jorwerd: cand. E. T. Westra te Amsterdam-Zuid.

Santpoort: G. H. Oldeman, voorg. Vrijz. Herv. te Haarlem.

Aangenomen naar:

Aalsum: Cand. G. van Leenwen te Velsen.

Cubaard: cand. J. Germans, hulpred. te Driebergen.

Heino: H. M. J. van Duyn te Vrouwepolder-Gapinge.

Bedankt voor:

Engwierum: cand. J. Germans.

Zwolle (vac.-A. H. Scholte): L. R. v. d. Broek te Enschede.

Intrede te:

Amsterdam: A. C. van Uchelen. Tekst: 2 Cor. 4:7.

Noordwijkerhout: cand. W. E. den Hertog.

Oldehouthuize: cand. M. W. H. Bartstra. Tekst: Joh. 6:53.

Oldenzaal: E. Pot. Tekst: Ex. 20:2.

Afscheid van:

Burum: J. H. Wessel. Tekst: Handel. 20:32.

Overlangbroek: D. v. d. Ent Braat. Tekst: Jes. 53:1.

Westerhaar: P. J. Mackaay. Tekst: Hebr. 4:14-16.

Overleden:

H. Kwint, emer. pred. te Utrecht, 76 jaar.

f 4.90

nu

f 2.75

SPREEK GIJ TOT MIJ!

Groot Bijbelsch Dagboek, door
Mevr. DORA RAPPARD-GOBAT

Dit prachtige, groote fonkelnieuwe Dagboek gaat thans weg voor onbegrijpelijk lage prijs. Het is een kostelijke gewoonte in onze gezinnen, om naast de H. Schrift iederen morgen of avond een dagtekst te lezen. Een der schoonste Dagboeken ooit verschenen is dat van Dora Gobat. Welk een merkwaardige en begenadigde vrouw! MEVR. WAARDENBURGH-IDENBURG beschrijft dit gezegende leven. Ge vindt het in dit Dagboek opgenomen. Als dochter van Zending Gobat brengt ze haar jeugd door in het eenzame Abessynië, daarna in Jeruzalem. Het Heilige Land met zijn gewijde herinneringen, de omgang met de Joden, deze „beminden om der Vaadren wil“, zetten een stempel op haar leven. De kennismaking met den jongen Zending Rappard schept een innige verhouding. Zij huwen en zetten samen den arbeid voort. Bij het werk in Alexandrië krijgt zij zelfs toegang tot de Harems. Het gezin breidt zich uit. Als moeder van 8 kinderen smaakt ze moederweelde, maar moet ze ook aangrijpend leed en smart doorworstelen. De plotselinge dood van haar man is de zwaarste slag in haar leven. Veertien jaar later gaat zij zelf de ruste in.

Dit schoone Bijbelsch Dagboek is geen maakwerk. Het is geboren, geboren uit drang der ziel, om de onvergankelijke schatten, die zij bezat, ook anderen te toonen. Welk een levenservaring, wat een fijnbesmaarde ziel! Haar motto is: „Spreek Gij tot mij!“ En dan jubelt ze:

Spreek Gij tot mij, mijn Heiland. Spreek tot mij!

Mijn ziel wacht stil, terwijl ik U verheft!

Raak Gij mijn hart, ik wacht heel stil op U.

Spreek, o mijn God en Heer, spreek tot mij nu!

En dan volgt voor iederen dag des jaars een korte overdenking, heden tot opbouw, morgen tot troost en altijd een rijkdom van gedachten. En welk een schoone tekstkeuze. EEN KLEINE GREEP: Gij hebt mijn rechterhand gevat. Ps. 73. — Mijn juk is zacht. Matth. 11. — Als een, dien Zijn moeder troost. Jes. 66. — Een ding ontbreekt u. Marc. 10. De dood verlonde tot overwinning. 1 Cor. 15. — Ik weet, dat mijn Verlosser leeft. Job 19. — De liefde sterk als de dood. Hoogl. 8. — Mijn Zoon geef Mij Uw hart. Spr. 23. — Mijnen vrede geef ik u. Joh. 14. — De luiaard komt om. Spr. 21. — Wat de mensch zaait zal hij maaien. Gal. 6. — God zal alle tranen afwissen. Openb. 7. — Jona vluchtte voor den Heere. Jona 1. — Vleugelen eener duive. Ps. 55. — Het sterven gewin. Phil. 1. — De wolke van getuigen. Hebr. 12. — Zie, ik sta aan de deur. Openb. 3. — Behoud U om uws levens wil. Gen. 19. Enzovoort! Ruim 350 Overdenkingen en daarnaast nog vele prachtige liederen en korte gebeden.

HET PRACHTWERK is gróót formaat, 24 x 18 x 4 c.M., prachtig papier, gróót lettertype, 400 bladz. fraai gebonden. Het is voor f 4.90 altijd vlot verkocht, maar gaat nu in massa-uitverkoop weg VOOR SPOTPRIJS.

Maar U krijgt nog méér voor Uw f 2.75:

I. Ds S. ULFERS. VAN EEUWIGE DINGEN. De vermaarde schrijver stond eens in den geest aan de poorten van het eeuwige Paradijs. In verrukking mediteert hij daarvan. Inh. o.a.: Heere, hoelang nog? — Volgen waar Hij ook heengaat. — Het gekroonde riet. — Geheele overgave. — De dauw van Hermon, enz. Ontroerend en schoon. Royale uitgave, 252 bl.

II. MEVR. KLOPPENBURG. HET LEVEN VAN EEN EUROPEESCHE VROUW IN INDIË. Hoe 't daar reilt en zeilt in de rimboe. Alleraardigst boek, 140 bl.

III. Ds BEERNINK. Maria, de moeder van Jezus. — Ds WAGENAAR. „Priester of Dominé“. Twee strijdschriften. (Afzonderlijk f 0.50.)

VOOR f 2.75 gaan Dagboek en de 3 andere No.'s samen weg. Een buitengewoon prachtige en goedkope aanbieding. Zond postwissel of stort op ons Giro-no. 31769 met vermelding: „Aanbod Dagboek“.

Uitgeverij Boeijenga, Kleinzand 89, Sneek

Rondom de Reformatie

door A. JANSE

Een ernstig, doorwrocht en glashelder boek over de huidige kerkelijke geschillen. Wie zich oriënteren wil leze dit werk! Prijs geb. f 2.—, ing. f 1.50.

Om „de levende ziel“

door A. JANSE

Een studie over de vraag: Wat bedoelt de Bijbel met het zoo vaak gebezigde woord „Ziel“ of „Levende Ziel“? Actueel en richtinggevend in een tijd, waarin zich zoovele vraagstukken rondom dit ééne groepeeren. Prijs geb. f 2.—, ing. f 1.50.

Vuur op de aarde!

door Ds S. G. DE GRAAF

Zes bundels predikatiën van dezen bekenden Amsterdamschen predikant. Elke bundel bevat twaalf en is in een fraalen, sterken band gestoken. Prijs per bundel f 1.50

Mijn oog zal op u zijn

door Ds J. HETTINGA

Een woord aan Uw ziekbed. Uitmend geschikt om mede te nemen naar de ziekenkamer. In zijn uitgevoerd omslag met bandteekening van Joh. Melse. Prijs f 0.55

At deze werken zijn bestelbaar bij den boekhandel of rechtstreeks op postrekening 36000 van de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V.
GOES

Chr. Muziektijdschrift

„DE HARP“

met

maandelijksche
Muziekbijlage

f 1.50 per jaar

onder red. van F. Pijlman

Neemt proef met een abonnement en U zult algeheele voldoening smaken.

Administratie-Adres:
16 HELMERSSTRAAT 94
AMSTERDAM (W.)